

REKOMMENDATIONER

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den 29 januari 2014

om åtgärder för att motverka följderna av att unionsmedborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet förlorar sin rösträtt i nationella val

(2014/53/EU)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 292, och

av följande skäl:

- (1) Lissabonfördraget stärker unionsmedborgarnas roll som politiska aktörer genom att införa en nära koppling mellan medborgarna, utövandet av medborgarnas politiska rättigheter och unionens demokratiska liv. I artikel 10.1 och 10.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) anges att unionens sätt att fungera ska bygga på representativ demokrati och att varje unionsmedborgare ska ha rätt att delta i unionens demokratiska liv. I artikel 10.2 i EU-fördraget, som ger uttryck för dessa principer, fastställs att medborgarna ska företrädas direkt på unionsnivå i Europaparlamentet och att stats- och regeringscheferna och de regeringar som företräder medlemsstaterna i Europeiska rådet och rådet själva ska vara demokratiskt ansvariga, antingen inför sitt nationella parlament eller inför sina medborgare.
- (2) Enligt artikel 20 i EUF-fördraget ska unionsmedborgarskapet komplettera och inte ersätta det nationella medborgarskapet.
- (3) Genom artikel 21 i EUF-fördraget och artikel 45 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan) tillerkänns EU-medborgare den grundläggande rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom Europeiska unionen.
- (4) Syftet med denna rekommendation är att stärka rätten att delta i unionens och medlemsstaternas demokratiska liv för EU-medborgare som utnyttjar sin rätt att röra sig fritt inom unionen.
- (5) Som framhålls i rapporten om EU-medborgarskapet 2010⁽¹⁾, är ett av de problem som unionsmedborgare från vissa medlemsstater ställs inför som politiska aktörer inom unionen att de förlorar sin rösträtt (de är *disenfranchised*) i nationella val i ursprungsmedlemsstaten när de har varit bosatta i en annan medlemsstat under en viss tid.
- (6) För närvarande har ingen medlemsstat som generell policy att bevilja unionsmedborgare från andra medlemsstater som är bosatta på dess territorium rösträtt vid val till det nationella parlamentet. Följden blir att unionsmedborgare ställs utan möjlighet att rösta i nationella val i någon medlemsstat överhuvud taget.
- (7) Den nuvarande situationen kan uppfattas rimma illa med den grundläggande förutsättningen för unionsmedborgarskapet, nämligen att det ska fungera som ett komplement till det nationella medborgarskapet och har utformats för att ge unionsmedborgarna ytterligare rättigheter. Som det nu är riskerar utnyttjande av rätten till fri rörlighet att rätten till politiskt deltagande går förlorad.
- (8) Även om de unionsmedborgare som förlorar sin nationella rösträtt behåller rätten att välja ledamöter till Europaparlamentet, har de inte rätt att delta i de nationella förfaranden som leder till bildandet av de nationella regeringarna, vilkas medlemmar i sin tur bildar rådet, EU:s andra medlagstiftare.
- (9) Det förhållandet att utnyttjandet av rätten att flytta till ett annat EU-land kan leda till att rätten att rösta i nationella val i ursprungslandet går förlorad uppfattas av unionsmedborgarna som en lucka i deras politiska rättigheter.
- (10) I rapporten om EU-medborgarskapet 2013 EU-medborgare: dina rättigheter, din framtid⁽²⁾ underströk kommissionen att EU-medborgarnas fulla medverkan i EU:s demokratiska liv på alla nivåer är själva kärnan i unionsmedborgarskapet. Kommissionen tillkännagav att den skulle föreslå konstruktiva lösningar som gör det möjligt för EU-medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat att delta fullt ut i EU:s demokratiska liv genom att låta dem behålla sin rätt att rösta i nationella val i hemlandet.
- (11) Rösträtten är en grundläggande medborgerlig rättighet. Såsom Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna har betonat är rätten att rösta inte ett privilegium. Alla allmänna, automatiska och urskillningslösa avvikelser från principen om allmän rösträtt riskerar att undergräva den demokratiska legitimiteten för den valda lagstiftande församlingen och de lagar som den utfärdar⁽³⁾. Utgångspunkten i en demokratisk stat bör vara att främja inkludering. Domstolen har vidare konstaterat att det finns en

⁽¹⁾ KOM(2010) 603.

⁽²⁾ COM(2013) 269.

⁽³⁾ Europadomstolens dom av den 7 maj 2013 i Shindler-målet.

tydlig tendens att bevilja rösträtt till medborgare som inte är bosatta i landet, även om det ännu inte finns någon gemensam europeisk strategi på området.

- (12) De regler som för närvarande gäller i vissa medlemsstater kan leda till en situation där unionsmedborgare som är bosatta i en annan medlemsstat än ursprungsmedlemsstaten går miste om sin rösträtt enbart på den grunden att vederbörande har varit bosatta utomlands under en viss tidsperiod. Detta bygger på antagandet att bosättning utomlands av en viss varaktighet innebär att anknytningen till den politiska processen i hemlandet går förlorad. Detta antagande stämmer dock inte alltid. Därför kan det vara lämpligt att ge medborgare som riskerar politisk utestängning möjlighet att styrka sitt fortsatta intresse för den politiska processen i den medlemsstat där de är medborgare.
- (13) Unionsmedborgare som är bosatta i en annan medlemsstat kan upprätthålla livslånga och nära band med ursprungslandet och fortsätta att påverkas direkt av lagstiftning som antas där. Den utbredda tillgången till tv-sändningar över gränserna och tillgången till internet och annan nätbaserad och mobil kommunikationsteknik, däribland sociala medier, gör det lättare än någonsin att från utlandet följa med i hemlandets politik och delta i den sociala och politiska utvecklingen där.
- (14) Syftet bakom politik som utestänger medborgare från möjligheten att rösta i nationella val bör omprövas mot bakgrund av den socioekonomiska och tekniska verkligheten, den pågående utvecklingen i riktning mot ett mer inkluderande politiskt deltagande, det skede som den europeiska integrationen befinner sig i samt den stora vikt som måste tillmätas rätten att delta i unionens demokratiska liv och rätten till fri rörlighet.
- (15) En mer inkluderande och proportionerlig strategi skulle vara att se till att medborgare som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet och bosättning inom unionen får behålla sin rätt att rösta i nationella val om de kan visa på ett fortsatt intresse för det politiska livet i den medlemsstat där de är medborgare.
- (16) En aktiv åtgärd från den berörda individens sida, t.ex. en ansökan om att kvarstå i röstlängden i ursprungsmedlemsstaten, torde vara det bästa – och för den enskilde enklaste – sättet att styrka ett fortsatt intresse för det nationella politiska livet, utan att det påverkar

ursprungsmedlemsstatens möjlighet att begära att dessa ansökningar förnyas med jämna intervall för att bekräfta att intresset fortfarande finns kvar.

- (17) För att minska bördan för medborgare som är bosatta utomlands, bör dessa ha möjlighet att ge in sina ansökningar om att föras upp eller kvarstå i röstlängden på elektronisk väg.
- (18) En viktig faktor är att i god tid och på lämpligt sätt informera medborgare som flyttar till eller är bosatta i en annan medlemsstat om villkor och praktiska arrangemang för att behålla rätten att rösta i nationella val.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

1. Medlemsstater som begränsar sina medborgares rätt att rösta i nationella val enbart på grundval av ett villkor om bosättning, bör göra det möjligt för medborgare som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet och bosättning i Europeiska unionen att behålla sin rösträtt genom att visa ett fortlöpande intresse för det politiska livet i ursprungsmedlemsstaten, t.ex. genom att ge in en ansökan om att kvarstå i röstlängden.
2. I fall där medlemsstater låter egna medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat behålla sin rösträtt i nationella val om de ger in en ansökan om att få kvarstå i röstlängden, bör det finnas en möjlighet att införa proportionella kompletterande arrangemang, t.ex. krav på förnyad ansökan med lämpliga intervall.
3. Medlemsstater som låter egna medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat behålla sin rösträtt i nationella val om de ger in en ansökan eller en förnyad ansökan om att kvarstå i röstlängden, bör se till att samtliga relevanta ansökningar kan ges in på elektronisk väg.
4. Medlemsstater som föreskriver att egna medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat ska förlora sin rösträtt i nationella val, bör i god tid och på lämpligt sätt informera dessa medborgare om villkor och praktiska arrangemang för att behålla rätten att rösta i nationella val.

Denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den 29 januari 2014.

På kommissionens vägnar

Viviane REDING

Vice ordförande